

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Страсбург, 17.4.2018г.
COM(2018) 450 final

ANNEXES 1 to 2

ПРИЛОЖЕНИЯ

към

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Съобщение относно политиката на ЕС по въпросите на разширяването — 2018 г.

{SWD(2018) 150 final} - {SWD(2018) 151 final} - {SWD(2018) 152 final} -
{SWD(2018) 153 final} - {SWD(2018) 154 final} - {SWD(2018) 155 final} -
{SWD(2018) 156 final}

Приложение 1 — Резюмета на констатациите от докладите

Турция

Извънредното положение, обявено след опита за преврат на 15 юли 2016 г., продължава да бъде в сила, като целта е да се унищожи движението „Гюлен“, което според турските власти представлява терористична организация, отговорна за опита за преврат, и да се подпомогне борбата с тероризма в контекста на зачестилите атаки в Турция.

ЕС, който незабавно и категорично осъди опита за преврат, отново заяви безусловната си подкрепа за демократичните институции на страната и призна необходимостта Турция да предприеме бързи и пропорционални действия срещу тази сериозна заплаха. Въпреки това широкият обхват и колективният характер на мерките, предприети след опита за преврат в контекста на извънредното положение, както и тяхната несъразмерност, например масови уволнения, арести и задържания, продължават да предизвикват сериозно безпокойство. Турция следва незабавно да прекрати извънредното положение.

От началото на извънредното положение досега са приети 31 указа, в които се наблюдават сериозни недостатъци. Те не са били подложени щателен и ефективен контрол от страна на парламента. Дълго време указите не бяха предоставени за съдебно разглеждане и все още Конституционният съд не е взел решение по нито един от тях. Чрез тези извънредни укази бяха ограничени някои граждански и политически права, сред които свободата на изразяване, свободата на събиране и процесуалните права. Освен това чрез тях бяха изменени ключови законодателни текстове, които ще продължат да се прилагат и след прекратяването на извънредното положение.

От обявяването на извънредното положение досега над 150 000 лица са били предварително задържани, 78 000 са били арестувани, а повече от 110 000 държавни служители са били уволнени. Според турските власти около 40 000 служители са били върнати на работа, като за около 3 600 от тях това е било направено с указ.

Започна да функционира комисия за обжалвания във връзка с извънредното положение, която досега е получила около 107 000 искания за обжалване. Комисията започна да приема решения едва през декември 2017 г. и досега е предоставила защита само на няколко кандидати. Решенията ѝ подлежат на съдебно разглеждане. Все още предстои комисията да се превърне в ефективен и прозрачен инструмент за защита на лицата, които са били неоснователно засегнати от мерките в контекста на извънредното положение.

Отвъд комисията за обжалвания способността на Турция да осигури ефективни средства за правна защита в националното законодателство съгласно определението на Европейския съд по правата на човека беше засегната в още по-голяма степен от редица злощастни прецеденти. В един случай съдилище от по-долна инстанция отказа да изпълни решение на Конституционния съд във връзка със знаково дело; последващо решение на Конституционния съд за един от ответниците в крайна сметка беше спазено от съдилище от по-долна инстанция. Няколко съдебни решения в полза на известни личности, които са били обвиняеми, включително защитници на правата на човека, бяха бързо отменени от друг съд или дори от същия съд, като в някои случаи това беше направено в резултат на коментари на изпълнителната власт.

Турция все още не е изпълнила ключови препоръки на Съвета на Европа и неговите органи. Предполагаемите неправомерни действия трябва да бъдат доказани чрез прозрачни процедури за всеки отделен случай. Наличието на лична наказателна

отговорност може да бъде установено единствено при пълно зачитане на разделението на властите, пълна независимост на съдебната власт и съблюдаване на правото на всяко лице на справедлив съдебен процес. Турция следва незабавно да прекрати извънредното положение.

През април 2017 г. Турция проведе референдум, на който с малко мнозинство бяха одобрени измененията в конституцията, чрез които се установява президентска система. Според Венецианската комисия измененията не са били подложени на достатъчно контрол и не са балансирани. Освен това те застрашават разделението на правомощията между изпълнителната и съдебната власт. Самият референдум предизвика сериозно безпокойство във връзка с цялостния отрицателен ефект от извънредното положение, неравностойните условия за двете страни, участващи в кампанията, и недостатъчните гаранции за честното протичане на изборния процес.

В условията на извънредно положение ключовата функция на парламента като законодателен орган беше ограничена, тъй като правителството прибегваше до извънредни укази, позовавайки се на силата на закона дори за уреждането на въпроси, които следваше да бъдат разгледани по обикновената законодателна процедура. В контекста на задълбочаването на политическите търкания в страната възможностите за диалог между политическите партии в парламента намаляха още повече. След еднократното сваляне на парламентарния имунитет през май 2016 г. много членове на парламента от опозиционната Демократична партия на народите (HDP) бяха арестувани, а десет от тях бяха лишени от депутатските си места.

Президентското влияние върху изпълнителната власт нарасна вследствие на няколко прехвърляния на правомощия към президентството посредством извънредни укази. Назначаването на доверени лица на мястото на служители на общинската изпълнителна власт и на избрани представители доведе до съществено отслабване на демокрацията на местно равнище.

Гражданското общество беше подложено на все по-голям натиск, който се изразяваше в голям брой арести на активисти, включително защитници на правата на човека, и честите забрани на демонстрации и други събирания, които доведоха до бързо ограничаване на възможностите за упражняване на основните права и свободи. Множество организации за защита на правата бяха закрити като част от мерките, свързани с извънредното положение, и нямаше ефективно средство за правна защита във връзка с конфискациите.

Правителството преработи правната рамка, уреждаща отношенията между гражданското общество и армията, и значително увеличи правомощията на изпълнителната власт върху армията, засилвайки по този начин гражданския надзор. Като част от измененията на конституцията върховните военни съдилища бяха закрити. Степента на отчетност на армията и на разузнавателните служби пред парламента е все така недостатъчна.

Положението в югоизточната част все още е сред най-сериозните предизвикателства, пред които е изправена страната. Влошената обстановка по отношение на сигурността се прехвърли отчасти в селските райони. Обещанието на правителството да продължи операциите по сигурност на фона на непрестанните насилствени действия на Кюрдската работническа партия (РКК), която все още е в списъка на ЕС на лицата, групите и образуванията, участващи в терористични актове, продължи да предопределя обстановката в региона. Правителството има законното право да се бори с тероризма, но то е отговорно и за това тази борба да се води в съответствие с принципа на правовата държава, правата на човека и основните свободи. Мерките за борба с

тероризма трябва да бъдат пропорционални. В резултат на инвестиционния план на правителството за възстановяване на засегнати райони в югозападната част в момента се изграждат хиляди жилища, но досега много малко вътрешно разселени лица са получили обезщетение. Няма развитие по въпроса за възобновяването на надежден политически процес, който е необходим за постигането на мирно и трайно решение.

По отношение на реформата на **публичната администрация** Турция е умерено подготвена, като е поела твърд ангажимент за по-открита администрация и за използването на електронно правителство. Наблюдава се обаче съществено връщане назад в областта на публичната служба и управлението на човешките ресурси и в отчетността на администрацията с оглед на правото на административно правосъдие и правото на търсене на обезщетение. Все още е необходимо да се предвиди прозрачно и ефективно средство за защита срещу мащабните уволнения.

Съдебната система на Турция е на ранен етап от подготовката. През последната година беше отбелязано още по-значително връщане назад, особено във връзка с независимостта на съдебната власт. Измененията на конституцията, уреждащи дейността на Съвета на съдиите и прокурорите (ССП), влязоха в сила и застрашиха още повече неговата независимост от изпълнителната власт. ССП продължи да участва в мащабни временни отстранявания и премествания на съдии и прокурори. Не бяха положени никакви усилия във връзка с безпокойството относно липсата на обективни, основани на заслугите, единни и предварително определени критерии за наемането на работа и повишението на съдиите и прокурорите.

Страната е постигнала известна степен на подготвеност по отношение на **борбата с корупцията**, но няма отбелязан напредък в тази област. Необходимо е правната и институционалната рамка да бъдат приведени в по-голяма степен в съответствие с международните стандарти. Те продължават да предоставят възможност за упражняването на неправомерно влияние от изпълнителната власт върху разследването и наказателното преследване на случаи на корупция по високите етажи. Резултатите на Турция в разследването, наказателното преследване и издаването на присъди по дела за корупция продължават да бъдат слаби, особено във връзка със случаи на корупция по високите етажи. Няма напредък в повишаването на отчетността и прозрачността на работата на публичните органи. За воденето на решителна борба с корупцията са нужни широк политически консенсус между партиите и силна политическа воля. Все още е необходимо Турция да изпълни почти всички препоръки на Асамблеята на Групата държави срещу корупцията (GRECO) към Съвета на Европа. Корупцията продължава да бъде широко разпространена в много области и все още е сериозен проблем. Освен това тя продължава да се възприема като широкомащабно явление.

Турция е постигнала известна степен на подготвеност в **борбата с организираната престъпност**. С приемането на нова стратегия и подобряването на институционалния капацитет беше отбелязан известен напредък. Необходимо е Турция да подобри законодателството си относно киберпрестъпността, конфискацията на имущество и защитата на свидетели. Налице е законодателство за защита на данните, но то все още не е в съответствие с европейските стандарти. Финансовите разследвания все още не се използват пълноценно. Рядко се извършва превантивно замразяване на имущество, а иззетото имущество е малко. В сферата на борбата с тероризма е налице всеобхватна нормативна уредба относно финансирането на тероризма. И законодателството в областта на наказателното право, и законодателството относно борбата с тероризма трябва да бъдат приведени в съответствие със съдебната практика на Европейския съд

по правата на човека. Принципът на пропорционалност трябва да бъде съблюдаван на практика.

Турция постигна добър напредък в **политиката относно миграцията и убежището** и продължи да спазва ангажиментите си по изпълнението на Изявлението на ЕС и Турция от март 2016 г. във връзка с ефективното управление на миграционните потоци по маршрута през Източното Средиземноморие. Що се отнася до изпълнението на пътната карта за либерализиране на визовия режим, в началото на февруари Турция представи на Европейската комисия работен план, в който се посочва как страната възнамерява да изпълни оставащите седем показателя за либерализирането на визовия режим. Понастоящем Комисията оценява предложенията на Турция, след което ще бъдат проведени консултации с турските партньори.

Правната рамка на Турция съдържа общи гаранции за защита на **правата на човека и основните права**, които обаче бяха застрашени от редица извънредни укази. Връщането назад по отношение на **свободата на изразяване** продължи, а това е сфера, в която подготовката на Турция е на ранен етап. Действията, предприети по време на извънредното положение, бяха разширени във времето и обхванаха множество критики, наред с другото в медиите и научните среди, което противоречи на принципа на пропорционалност. Наказателните дела срещу журналисти — над 150 от тях продължават да бъдат задържани — защитници на правата на човека, писатели и потребители на социалните медии, изземването на журналистически карти и закриването на множество медии или назначаването на доверени на правителството лица, които да ги управляват, предизвикват сериозно безпокойство и се основават главно на избирателно и произволно прилагане на законодателството, по-специално на разпоредбите относно националната сигурност и борбата с тероризма. Законът относно интернет и общата правна рамка продължават да дават право на изпълнителната власт да блокира онлайн съдържание без съдебна заповед въз основа на неоснователно голям набор от причини. Освен това е налице сериозно връщане назад при свободата на събиране, свободата на сдружаване, процесуалните права и правата на собственост. Свободата на събиране продължава да бъде прекомерно ограничавана както в законодателството, така и на практика. Мерките, приети по време на извънредното положение, премахнаха също така съществени гаранции, защитаващи задържаните от злоупотреба, вследствие на което се увеличава рискът от безнаказаност на фона на все по-чести твърдения за малтретиране и изтезания. Чрез извънредни укази бяха наложени допълнителни ограничения на процесуалните права, включително на правото на защита. Упражняването на права е възпрепятствано от фрагментирания характер и ограничените правомощия на публичните институции, които отговарят за правата на човека и свободите, както и с оглед на изложената на риск независимост на съдебната власт. Крайната бедност и липсата на стоки от първа необходимост продължават да бъдат обща характеристика на ромските семейства в Турция. Правата на най-уязвимите групи от обществото и на лицата, принадлежащи към малцинства, следва да бъдат защитени в достатъчна степен. Насилието, основано на пола, дискриминацията, изказванията, подбуждащи към омраза към малцинствата, престъпленията от омраза и нарушенията на човешките права на лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните лица продължават да предизвикват сериозно безпокойство.

Турция изрази подкрепа за преговорите за уреждане на кипърския въпрос между лидерите на двете общности и за усилията на генералния секретар на ООН и на неговия специален съветник. През януари 2017 г. в Женева и през юли 2017 г. в Кран-Монтана се проведе конференция по кипърския въпрос, които приключиха, без да бъде

постигната договореност. Турция обаче все още не е изпълнила задължението си за осигуряване на цялостно и недискриминационно прилагане на допълнителния протокол към Споразумението за асоцииране и не е премахнала всички препятствия пред свободното движение на стоки, включително ограниченията върху директните транспортни връзки с Кипър. Няма напредък в нормализирането на двустранните отношения с Република Кипър. Заключенията относно Турция, приети от Съвета на Европейския съюз и одобрени от Европейския съвет през декември 2006 г., остават в сила. В тях се посочва, че преговорите по осем глави¹, свързани с наложените от Турция ограничения по отношение на Република Кипър, няма да започнат и че нито една глава няма да бъде временно затворена, докато Комисията не потвърди, че Турция изпълнява цялостно допълнителния протокол към Споразумението за асоцииране.

Сътрудничеството с Гърция и България по въпросите на миграцията беше засилено в още по-голяма степен. Напрежението в Егейско море и Източното Средиземноморие обаче не благоприятства добросъседските отношения и изложи на риск стабилността и сигурността в региона. Двустранните отношения с няколко държави — членки на ЕС, се влошиха, като на моменти бяха използвани обидни и неприемливи реплики. През март 2018 г. Европейският съвет категорично осъди продължаващите незаконни действия на Турция в Източното Средиземноморие и Егейско море и припомни задължението на страната да спазва международното право и добросъседските отношения и да нормализира отношенията си с всички държави — членки на ЕС. Освен това Европейският съвет изрази дълбоката си загриженост за продължаващото задържане на граждани на ЕС в Турция, сред които и двама гръцки войници, и призова да бъде намерено бързо и положително решение на тези въпроси в диалог с държавите членки.

Необходимо е Турция да поеме недвусмислен ангажимент във връзка с добросъседските отношения, международните споразумения и мирното уреждане на спорове в съответствие с Хартата на ООН, като при необходимост се обръща към Международния съд. В този контекст ЕС отново изрази сериозното си безпокойство и прикани Турция да избягва каквито и да било заплахи или действия срещу държави членки, както и източници на напрежение или действия, които засягат добросъседските отношения и мирното уреждане на спорове.

Що се отнася до **икономическите критерии**, турската икономика е постигнала добър напредък и може да бъде смятана за функционираща пазарна икономика. С помощта на стимули от страна на правителството икономиката успя да се възстанови от свиването, което се наблюдаваше след опита за преврат през 2016 г., и отбеляза силен растеж през 2017 г. Високият растеж обаче е съпътстван от значителни макроикономически дисбаланси. Дефицитът по текущата сметка продължава да бъде висок и към края на 2017 г. се увеличи още повече, което прави страната зависима от притока на капитали и уязвима на външни сътресения. Инфлацията достигна двуцифрени стойности (11,1 %) през 2017 г., а турската лира продължи да се обезценява, което е знак за безпокойството доколко лицата, вземащи решенията в областта на паричната политика, са поели ангажимент да поддържат стабилни цени. Икономиката на Турция продължи да се характеризира с висок дял на сивата икономика. Като цяло беше отчетено връщане назад в тази област. Тенденцията на увеличаване на държавния контрол върху

¹ Свободно движение на стоки, право на установяване и свобода на предоставяне на услуги, финансови услуги, селско стопанство и развитие на селските райони, рибарство, транспортна политика, митнически съюз и външни отношения.

икономическата сфера и действията, насочени към дружества, бизнесмени и политически опоненти и техния бизнес, вредят на бизнес средата.

Турция отбеляза известен напредък и е добре подготвена за справяне с конкурентния натиск и пазарните сили в ЕС. Страната е добре интегрирана с пазара на ЕС както по отношение на търговията, така и по отношение на инвестициите. Известен напредък бе постигнат и в енергийния отрасъл, особено на пазара на газ, както и в увеличаването на разходите за научни изследвания и развойна дейност. Продължават обаче да са налице значителни проблеми във връзка с качеството на образованието. Не е отбелязан напредък в повишаването на прозрачността на държавната помощ.

Що се отнася до **способността да поеме задълженията, произтичащи от членството**, Турция продължи процеса на привеждане в съответствие с достиженията на правото на ЕС, но с ограничено темпо. Отчетени бяха повече случаи на връщане назад във връзка с ключови аспекти на информационното общество, социалната политика и заетостта и външните отношения. Турция е добре напреднала в сферите на дружественото право, трансевропейските мрежи и науката и научните изследвания и е постигнала добра степен на подготвеност в областите на свободното движение на стоки, правото на интелектуална собственост, финансовите услуги, политиката за предприятия и промишлеността, защитата на потребителите и здравеопазването, митническия съюз и финансовия контрол. Турция е умерено подготвена в областта на обществените поръчки, където продължават да са налице съществени пропуски при привеждането ѝ в съответствие. Освен това страната е умерено подготвена и в сферите на статистиката и транспортната политика, където са нужни още значителни усилия във всички аспекти. Турция е постигнала само известна степен на подготвеност във връзка с околната среда и изменението на климата, където все още предстои да бъдат изготвени и приложени по-амбициозни и по-добре координирани политики. Във всички области е необходимо да се обърне по-голямо внимание на прилагането на законодателството, а в много от тях трябва да бъде отбелязан значителен напредък, за да може да се извърши привеждане в съответствие с достиженията на правото на ЕС.

Черна гора

Що се отнася до **политическите критерии**, периодът на докладване беше белязан от слабото доверие в изборната рамка и от продължаващия парламентарен бойкот от страна на цялата опозиция след парламентарните избори през октомври 2016 г. Връщането на политическия дебат в парламент е отговорност на всички политически участници. През декември 2017 г. част от опозицията се върна в парламента, но все още предстои това частично и избирателно прекратяване на бойкота да доведе до подобряване на парламентарния диалог и надзор. Политическата сцена продължава да бъде фрагментирана, поляризирана и белязана от липсата на политически диалог, особено в демократичните институции.

Необходимо е законодателният капацитет на парламента и надзорът върху изпълнителната власт да бъдат засилени в още по-голяма степен. Парламентът продължава да предприема ограничени мерки във връзка с констатациите от одитите на държавната одитна институция и не се водят дискусии, нито се докладва за изпълнението на важни политики и законодателство. През декември 2017 г. парламентът прие, без да проведе подходяща публична консултация, набор от закони, които изпълняват само частично препоръките на Бюрото за демократични институции и права на човека към Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа. Следва да се разгледа възможността за извършване на всеобхватна изборна реформа. През

периода на докладване бяха проведени местни избори осем пъти. Местните избори не се състоят в един и същ ден в цялата страна, а поетапно; поради това политическият пейзаж се характеризира с трайни политически нагласи, в които водеща роля има отделната личност. Поради изборния цикъл наблюдението на изборите е трудно, особено за международните наблюдатели, а това предоставя огромни възможности за твърдения за нередности, които не могат да бъдат анализирани по независим начин. На политическо и съдебно равнище няма ново развитие във връзка с твърденията за злоупотреба с обществени средства за партийни политически цели през 2012 г. („аферата с аудиозаписите“).

Що се отнася до управлението, необходимо е да се повиши прозрачността, да се засили участието на заинтересованите страни и да се увеличи капацитетът на правителството за осъществяването на реформи. Следва да бъде осигурена последователност на системата за изготвяне на политики чрез координирано изработване на политиките. Налице са механизми за консултации на правителството с организациите на гражданското общество, но за тези механизми са нужни ясни правила и действителна ангажираност на двете участващи страни.

Черна гора е умерено подготвена по отношение на реформата в **публичната администрация**. Постигнат беше добър напредък, особено чрез приемането на нови закони за служителите в публичната администрация и държавните служители и за местното самоуправление, които са насочени към прилагането на основана на заслугите система за назначаване в публичната служба. Продължава да е нужна силна политическа воля за ефективно справяне с деполитизацията на публичната служба и за оптимизиране на държавната администрация, както и за ефикасно прилагане на реформите и постигане на тяхната финансова устойчивост.

Съдебната система на Черна гора е умерено подготвена, като беше отбелязан известен напредък. Законодателната рамка за съдебната власт, насочена към повишаване на нейната независимост и професионализъм, все още предстои да бъде изцяло приложена. Институционалният капацитет беше засилен.

Черна гора е постигнала известна степен на подготвеност по отношение на **борбата с корупцията**. Въпреки известния напредък обаче корупцията е широко разпространена в много области и продължава да буди безпокойство. Оперативният капацитет на институциите нараства, но е необходимо всяка една от тях да подходи по-дейно към изпълнението на своите задачи. Нужно е да се работи за преодоляване на предизвикателствата пред надеждността, независимостта и определянето на приоритетите на Агенцията за борба с корупцията. Финансовите разследвания и изземването и конфискуването на активи трябва да бъдат усъвършенствани. Отбелязани бяха първоначални резултати в разследването, наказателното преследване и издаването на присъди по дела за корупция по високите етажи, но е необходимо тези резултати да бъдат затвърдени. Резултатите от успешни разследвания и издаване на присъди могат да бъдат подобрени единствено при наличието на среда, в която институциите са независими, защитени от упражняването на неправомерно влияние върху тях и насърчавани да упражняват пълноценно своите правомощия.

Що се отнася до **борбата с организираната престъпност**, налице са първоначални резултати при наказателни преследвания в борбата с контрабандата на мигранти и с трафика на наркотици. За постигането на убедителни резултати обаче са необходими допълнителни действия, особено в борбата с изпирането на пари и трафика на хора.

По отношение на **основните права** Черна гора приведе още повече законодателството си в съответствие със стандартите на ЕС. Работата на омбудсмана се подобри, но са

необходими повече усилия за укрепване на институционалната рамка и за ефективна защита на правата на човека. След напредъка, постигнат при законодателството за борба с дискриминацията, понастоящем Черна гора трябва да осигури подходящи институционални механизми за защита на уязвимите групи от населението от дискриминация. Прилагането на законодателството все още е слабо и е необходимо институционалният капацитет по отношение на правата на човека да се увеличи. Ромското малцинство² продължава да бъде най-уязвимата и най-дискриминираната общност. Насилието, основано на пола, и насилието срещу деца продължават да бъдат сериозно безпокойство в страната.

Черна гора е постигнала известна степен на подготвеност в областта на **свободата на изразяване**, но през периода на докладване не беше отбелязан напредък. Не беше отбелязано съществено развитие при разследването на стари случаи на насилие срещу журналисти. Неотдавнашното политическо вмешателство в работата на Националния съвет на обществените радио- и телевизионни оператори и на Агенцията за електронни медии буди сериозно безпокойство. Медийното пространство продължава да бъде силно поляризирано и все още се наблюдават предизвикателства във връзка с разбирането на ролята на свободните медии. Броят на делата за клевета се запазва висок, което се дължи и на слабите механизми за саморегулиране.

Черна гора продължава да бъде конструктивно ангажирана с двустранните отношения с други страни, обхванати от процеса на разширяване, и със съседни държави, които са членки на ЕС, и да участва активно в **регионалното сътрудничество**.

По отношение на **икономическите критерии** Черна гора отбеляза известен напредък и понастоящем е умерено подготвена за изграждането на функционираща пазарна икономика. Макроикономическата и фискалната стабилност бяха укрепени, но е необходимо да бъдат положени допълнителни усилия за преодоляване на трайните предизвикателства, по-специално тежестта, свързана с големия държавен дълг. От 2013 г. насам икономиката отбелязва постоянен растеж при наличието на ниска или умерена инфлация. Финансовият сектор подобри своята платежоспособност и ликвидност. Обемът и качеството на експортната база трябва да се повишат, за да се намали търговският дефицит. Слабости при прилагането на принципа на правовата държава, включително нелоялна конкуренция от страна на сивата икономика, се отразиха отрицателно на бизнес средата. Пазарът на труда е изправен пред структурни предизвикателства, които намират израз в слабото участие и високата безработица.

Черна гора отбеляза известен напредък и е умерено подготвена за справяне с конкурентния натиск и пазарните сили в ЕС. Изграждането на ключова инфраструктура в редица области и развиването на човешкия капитал положиха основата за повишаване на конкурентоспособността. Образователната реформа е в ход, но са необходими по-големи усилия за справяне с несъответствията между търсенето и предлагането на умения. Малките и средните предприятия продължават да бъдат изправени пред редица предизвикателства, като например достъпа до финансиране и сложната нормативна уредба. Все още са необходими допълнителни усилия за подобряване на общите резултати от износа на местните дружества.

По отношение на **способността си да поеме задълженията, произтичащи от членството**, Черна гора е свършила съществена работа за привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС и за подготовката за тяхното прилагане в повечето

² В рамката на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите всички тези групи са обхванати от по-широкия термин „роми“.

сфери. Страната е постигнала добра степен на подготвеност в сфери като дружественото право, външната политика и политиката за сигурност и отбрана. Тя е умерено подготвена по много глави, като свободното движение на стоки, селското стопанство, безопасността на храните и ветеринарните и фитосанитарните въпроси. Черна гора е на ранен етап от подготовката по отношение на рибарството и бюджетните и финансовите разпоредби и е подготвена в известна степен в областта на околната среда и изменението на климата, статистиката, социалната политика и заетостта. Добър напредък беше отбелязан в областта на дружественото право, селското стопанство и развитието на селските райони, безопасността на храните и ветеринарната и фитосанитарната политика. Наблюдава се връщане назад в областта на обществените поръчки. Занапред Черна гора следва да се съсредоточи по-специално върху политиката на конкуренция, околната среда, изменението на климата и обществените поръчки. Укрепването на административния капацитет, за да се осигури прилагането на достиженията на правото на ЕС, продължава да представлява значително предизвикателство за Черна гора. Страната продължи да привежда законодателството си в съответствие с всички позиции и декларации по линия на общата външна политика и политика на сигурност на ЕС.

Въпреки че досега Черна гора остава встрани от основния **миграционен маршрут** през Западните Балкани към ЕС, страната отчете нарастване на броя на мигрантите/кандидатите за убежище, влизащи на нейната територия, и поради това трябва да увеличи капацитета си за справяне в случай на внезапни засилвания на натиска, свързан с миграцията. Черна гора отбеляза допълнителен напредък, особено във връзка с правната рамка за миграцията. Досега страната разполагаше с достатъчно капацитет за обработване на молбите за предоставяне на убежище, но сега може да бъде изправена пред предизвикателства, породени от: i) нарастващия брой кандидати за убежище и удължаването на техния престой, което понякога се дължи на дълги процедури за обжалване, и ii) въвеждането на по-строги процедури за предоставяне на убежище, които са в съответствие със стандартите на ЕС. В този контекст е необходимо Черна гора да въведе механизъм за връщането на незаконни мигранти, който отговаря на достиженията на правото на ЕС, и постепенно да приведе визовата си политика в съответствие с тази на ЕС. Страната следва да създаде допълнителни приемни центрове, които отговарят на съответните стандарти, и да подобри управлението на всички такива инфраструктури. В допълнение към приетия през февруари 2017 г. план за действие за Шенген Черна гора продължи да привежда законодателството си в съответствие с достиженията на правото на ЕС относно визите.

Сърбия

По отношение на **политическите критерии** Сърбия проведе президентски избори през април 2017 г. Според международните наблюдатели избирателите са имали възможност да направят реален избор между конкурентите, но равнопоставеността е била възпрепятствана от няколко фактора. Препоръките на международните наблюдатели трябва да бъдат изцяло изпълнени, включително тези, свързани с прозрачността и неприкосновеността на изборния процес по време на предизборната кампания.

След като министър-председателят Вучич подаде оставка вследствие на избирането му за президент, през юни 2017 г. в длъжност встъпи ново правителство, оглавявано от Ана Бърнабич. За първи път жена беше избрана за министър-председател. Парламентът все още не извършва ефективен надзор върху изпълнителната власт. Необходимо е прозрачността и качеството на законотворчеството да бъдат повишени, а участието в

него — разширено. Диалогът между партиите трябва да се подобри. Прилагането на ускорени процедури следва да бъде намалено. Действията, ограничаващи способността на парламента за ефективен контрол върху законодателството, трябва да бъдат избягвани. Нужно е ролята на независимите регулаторни органи да бъде безусловно призната. Необходими са конституционни реформи за привеждането в съответствие със стандартите на ЕС в някои области.

Сърбия е умерено подготвена в областта на **реформата на публичната администрация**. Известен напредък беше отбелязан при предоставянето на услуги и с приемането на няколко нови закона. Сърбия трябва да изпълни целите си за реформи, да придаде професионален характер на администрацията и да я деполитизира, особено за висшите ръководни постове, както и да осигури систематично координиране и мониторинг на програмата за реформа на управлението на публичните финанси за периода 2016—2020 г. Способността на Сърбия да привлече и задържи квалифицирани служители в администрацията, занимаваща се с въпросите, свързани с ЕС, ще бъде от основно значение.

Съдебната система на Сърбия е постигнала известна степен на подготвеност. Беше отбелязан известен напредък, по-специално чрез намаляване на изоставането при стари изпълнителни дела и въвеждане на мерки за хармонизиране на съдебната практика. Бяха приети усъвършенствани правила за оценяване на професионалните резултати на съдиите и прокурорите. Възможностите за оказване на политическо влияние върху съдебната власт продължават да будят безпокойство. През януари 2018 г. беше публикуван нов проект на конституционни изменения, който беше представен за публична консултация преди изпращането му на Венецианската комисия за становище.

Сърбия е постигнала известна степен на подготвеност по отношение на **борбата с корупцията**. Известен напредък беше отбелязан при приемането на изменения в раздела за икономическите престъпления на Наказателния кодекс, в Закона за организиране на държавните органи в областта на борбата с корупцията, организираната престъпност и тероризма и в Закона за изземването и конфискуването на приходи от престъпна дейност. Налице е обаче сериозно закъснение при приемането на новия закон за Агенцията за борба с корупцията. Корупцията продължава да бъде широко разпространена в много области и все още е сериозен проблем. Оперативният капацитет на съответните институции продължава да бъде неравномерен. Все още е необходимо правоприлагащите и съдебните органи да докажат, че могат да извършват безпристрастни и независими разследвания и наказателни преследвания на всички случаи на корупция по високите етажи.

Сърбия е постигнала известна степен на подготвеност по отношение на **борбата с организираната престъпност**. Известен напредък беше отбелязан в сфери като управлението на човешките ресурси в Министерството на вътрешните работи и в полицията. Оперативният капацитет на специализираната прокуратура, отговаряща за борбата с организираната престъпност, и на специализираната прокуратура, отговаряща за борбата с киберпрестъпността, беше засилен. Приети бяха нова стратегия и план за действие за борба с трафика на хора, беше назначен национален координатор за борба с трафика на хора и беше приет нов закон за предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма. Въпреки това все още предстои Сърбия да отбележи първоначални резултати от ефективните финансови разследвания, както и от разследването, наказателното преследване и издаването на окончателни присъди по дела за изпиране на пари. Броят на присъдите по дела за организирана престъпност се

запазва нисък. Необходимо е страната да се съсредоточи върху изпълнението на плана за действие, договорен със Специалната група за финансови действия.

Нормативната уредба и институционалната рамка за зачитането на **основните права** са налице. Необходимо е да се гарантира последователното им прилагане в цялата страна, включително по отношение на защитата на малцинствата. Сърбия е постигнала известна степен на подготвеност по отношение на **свободата на изразяване**, но липсата на напредък в тази област буди все по-голямо безпокойство. Необходими са по-нататъшни трайни усилия, за да се подобри положението на лицата, които принадлежат към най-дискриминираните групи (ромите, лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните лица, хората с увреждания, хората с ХИВ/СПИН и други социално уязвими групи). Нужно е да бъде приет Закон за равенството между половете.

Като цяло Сърбия продължава да бъде конструктивно ангажирана с двустранните отношения с други страни, обхванати от процеса на разширяване, и със съседни държави, които са членки на ЕС, и да участва активно в **регионалното сътрудничество**.

По отношение на **нормализирането на отношенията с Косово** Сърбия остана вярна на ангажимента си за участие в диалога. Необходимо е обаче Сърбия да положи значителни усилия за изпълнение на действащите споразумения и да допринесе за създаването на обстоятелства, благоприятстващи цялостното нормализиране на отношенията с Косово, които трябва да бъдат дефинирани в правнообвързваща договореност.

По отношение на **икономическите критерии** Сърбия отбеляза добър напредък и понастоящем е умерено подготвена за изграждането на функционираща пазарна икономика. Преодолени бяха някои слабости на политиката, по-специално във връзка с бюджетния дефицит. Налице е стабилна основа за постигането на растеж и макроикономическата стабилност беше запазена. Инфлацията беше овладяна, а паричната политика подпомогна растежа. Условието на пазара на труда се подобриха още повече. Държавният дълг намаля, но продължава да бъде висок, а бюджетната рамка и нейното управление трябва да бъдат засилени. Все още не са завършени мащабни структурни реформи на публичната администрация, данъчния орган и държавните предприятия. Неформалната заетост, безработицата и икономическата неактивност продължават да бъдат много високи, особено сред жените и младите хора. Частният сектор е недоразвит, като развитието му се възпрепятства от слабости във връзка с прилагането на принципа на правовата държава и във връзка с лоялната конкуренция.

Сърбия е умерено подготвена да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза. Известен напредък беше отбелязан в нарастването на конкурентоспособността. Въпреки това равнището на инвестиционната дейност продължава да бъде по-ниско от нуждите на икономиката. Въпреки известни подобрения дружествата са изправени пред редица трудности, включително изпълнена с предизвикателства бизнес среда, високо ниво на парафискалните такси и труден и скъп достъп до финансиране.

По отношение на **способността за поемане на задълженията, произтичащи от членството**, Сърбия продължи да привежда законодателството си в съответствие с достиженията на правото на ЕС във всички области. Наличието на подходящи финансови и човешки ресурси и стабилна стратегическа рамка ще бъде от решаващо значение за поддържането на темпа на реформите. Сърбия е постигнала добра степен на подготвеност в области като дружественото право, интелектуалната собственост,

науката и научните изследвания, образованието, културата и митниците. Страната подобри обвързването на инвестиционното планиране с изпълнението на бюджета, но все още предстои да създаде единен механизъм за приоритизирането на всички инвестиции, независимо от източника на финансиране, в съответствие с програмата на правителството за реформа на управлението на публичните финанси. В области като обществените поръчки, статистиката, паричната политика и финансовия контрол Сърбия е умерено подготвена. Необходимо е в периода до присъединяването страната да приведе постепенно своята външна политика и политика на сигурност в съответствие с общата външна политика и политика на сигурност на Европейския съюз. Сърбия трябва да се заеме приоритетно със случаите на неспазване на Споразумението за стабилизиране и асоцииране, по-специално във връзка с ограниченията върху движението на капитали, регулирането на държавната помощ, данъчната дискриминация по отношение на вносните спиртни напитки и ограниченията върху износа на отпадъци.

Сърбия продължи да се справя с последиците от **миграционната и бежанска криза**. Понастоящем страната води преговори с ЕС относно споразумението за статута във връзка с провеждането на действия на Европейската гранична и брегова охрана в Сърбия. Сърбия прие нов закон за убежището и временната закрила, закон за чужденците и закон за граничния контрол. Нужно е да се приемат стратегия и план за действие за периода 2017—2020 г., насочени към борбата с незаконната миграция. В този контекст е необходимо страната да въведе твърд механизъм за връщането на незаконни мигранти, който отговаря на достиженията на правото на ЕС, и постепенно да приведе визовата си политика в съответствие с тази на ЕС. Трябва да бъде установена по-силна координация между различните държавни органи, участващи в управлението на миграцията. Сърбия продължи да си сътрудничи със съседните страни и държавите членки, по-специално на техническо равнище, и положи значителни усилия, за да осигури подслон и хуманитарна помощ, най-вече с подкрепата на ЕС. Необходимо е страната да увеличи капацитета си за удовлетворяване на специалните потребности на непридружените непълнолетни лица по отношение на приемането.

Бивша югославска република Македония

По отношение на **политическите критерии** страната най-накрая превъзмогна най-тежката политическа криза от 2001 г. насам. Трудният процес на формиране на правителство достигна критичен момент по време на атаките в парламента на 27 април 2017 г., които бяха най-остро осъдени от международната общност. От май 2017 г. насам новото правителство, ориентирано към реформите, предприе действия за преодоляване на обсебването на държавата от частни интереси чрез постепенно възстановяване на контрола и баланса и укрепване на демокрацията и принципа на правовата държава. В страната се извършват основни промени в условията на една по-отворена и по-приобщаваща политическа обстановка. Общинските избори през октомври 2017 г. потвърдиха подкрепата на населението за ориентираните към ЕС политики на управляващата коалиция. Парламентът продължи да функционира, като опозиционните партии оглавиха ключови комисии. Необходимо е парламентът да засили упражнявания от него надзор и законодателни функции, включително като ограничи прекомерното използване на съкратените процедури.

Междуетническите отношения са нестабилни, но обстановката се запази спокойна като цяло. Необходимо е прегледът на изпълнението на Охридското рамково споразумение, с което беше сложен край на конфликта от 2001 г. и което съставлява рамката за

междуетническите отношения, да бъде съпътстван от прозрачни и приобщаващи последващи действия. Правителството показва своята ангажираност за засилване на доверието между общностите.

Гражданското общество продължи да играе конструктивна роля за подпомагането на демократичните процеси и за осигуряването на по-строг контрол и по-голям баланс. От втората половина на 2017 г. насам условията, в които работят организациите на гражданското общество, се подобриха, а правителството демонстрира ангажимент за диалог и приобщаване.

Страната е умерено подготвена по отношение на реформата в **публичната администрация**. Добър напредък беше отбелязан с приемането на стратегията за реформа на публичната администрация и на програмата за реформа на управлението на публичните финанси. Положени бяха конкретни усилия за повишаване на прозрачността и отчетността и за включване на външни участници в процеса на изготвяне на политиките. Капацитетът на Министерството на информационното общество и администрацията за ориентиране и координиране на реформата на публичната администрация трябва да бъде повишен. От основно значение продължават да бъдат наличието на силен политически ангажимент за гарантиране на професионализма на публичната администрация, особено по отношение на назначенията на висши ръководни постове, и спазването на принципите на прозрачност, доказани заслуги и равнопоставено представителство при зачитане на духа и буквата на закона.

Съдебната система на страната е постигнала известна степен на подготвеност, а отбелязаният напредък беше добър, особено през втората половина на периода на докладване. Отчитаната през предходните години тенденция на връщане назад започна да се обръща, като през последните месеци бяха предприети решителни действия за възстановяване на независимостта на съдебната власт. Страната прие надеждна нова стратегия за съдебна реформа, която полага основата за по-нататъшни реформи в тази сфера. Ключови закони бяха изменени в съответствие с препоръките на Венецианската комисия и приоритетите за спешни реформи. Специализираната прокуратура среща по-малко спънки от страна на съдилищата, което ѝ позволява да работи по-ефективно. Ще бъдат необходими трайни усилия, за да бъдат изпълнени оставащите препоръки и за да се гарантира, че съдебната власт може да функционира, без да се упражнява неправомерно влияние върху нея.

По отношение на **борбата с корупцията** страната е постигнала известна степен на подготвеност. Законодателната и институционалната рамка са налице и са отчетени резултати както при предотвратяването, така и при наказателното преследване на корупцията, но окончателните съдебни решения по дела за корупция по високите етажи продължават да бъдат ограничени. Корупцията продължава да бъде широко разпространена в много области и все още е сериозен проблем. В капацитета на институциите за ефективна борба с корупцията се наблюдават структурни и оперативни недостатъци. Политическото вмешателство продължава да представлява опасност.

По отношение на **борбата с организираната престъпност** страната е постигнала известна степен на подготвеност. Законодателната рамка е до голяма степен в съответствие с европейските стандарти. Усилията за изпълнение на стратегиите трябва да продължат. Страната предприе действия за реформа на системата за прихващане на съобщения и за изпълнение на свързаните с това приоритети за спешни реформи. Необходимо е да се направи повече за ефективната борба с някои форми на

престъпления като изпирането на пари и финансовите престъпления. Координацията между всички заинтересовани лица е от основно значение. Резултатите от разследванията, наказателните преследвания и присъдите във връзка с борбата с организираната престъпност трябва да бъдат подобрени. Броят на присъдите се запазва нисък.

Нормативната уредба и институционалната рамка за защита на **основните права** са налице като цяло и вследствие на извършените реформи бе постигнато по-голямо съответствие с европейските стандарти за правата на човека. За цялостното им зачитане са нужни трайни усилия. Положително развитие е, че страната ратифицира Конвенцията за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие (известна още като Истанбулската конвенция) и започна нужните правни реформи за установяването на външен надзорен механизъм, както и че измененията в уредбата за борбата с дискриминацията бяха подготвени с участието на всички заинтересовани страни. Трябва да се предприемат действия във връзка с положението в затворите и психиатричните заведения, както и срещу престъпленията от омраза и изказванията, подбуждащи към омраза, а органите, участващи в защитата и насърчаването на правата на човека трябва да бъдат засилени. Необходими са повече усилия за приобщаването на **ромите**. По отношение на **свободата на изразяване** страната е постигнала известна степен на подготвеност и е отбелязала добър напредък, особено чрез създаването на благоприятна среда за медиите и намаляване на натиска върху журналисти. Нужно е да се работи за преодоляването на оставащите предизвикателства, в това число реформата на публичния радио- и телевизионен оператор.

По отношение на **регионалното сътрудничество** бившата югославска република Македония продължава да поддържа добри отношения с другите страни, обхванати от процеса на разширяване, и участва активно в регионалните инициативи. Предприети бяха решителни действия за подобряване на добрите съседски отношения чрез влизането в сила на двустранния договор с България. Необходимо е въпросът за името да бъде спешно решен. Преговорите във връзка с него се засилиха под егидата на Организацията на обединените нации. По време на конструктивните дискусии на равнище министър-председатели и външни министри напредъкът в прилагането на мерките за изграждането на доверие беше оценен като положителен. Съвместното изявление на премиерите на Гърция и бившата югославска република Македония през януари 2018 г., в което бяха засегнати въпросите за преименуването на летището в Скопие, за магистрала и за предприемането на действия по някои закъснели инициативи на ЕС, са конкретни сигнали за укрепване на взаимното доверие.

По отношение на **икономическите критерии** бившата югославска република Македония отбеляза известен напредък и има добро ниво на подготвеност за изграждането на функционираща пазарна икономика. Въпреки политическата безизходица, наблюдавана през първата половина на годината, бяха извършени съществени подобрения, по-специално в управлението и прозрачността на публичните финанси. Икономиката продължава да страда от ключови слабости. Става въпрос за недостатъци на бизнес средата, като например слабото изпълнение на договорните задължения и големия дял на сивата икономика. Структурните проблеми, от които страда пазарът на труда, намират израз в ниската активност и високата безработица. През първата половина на 2017 г. макроикономическата среда се влоши, тъй като дългата икономическа криза се отрази на инвестициите. Фискалната политика е ориентирана към краткосрочни мерки и няма план за трайно консолидиране.

Икономиката отбеляза известен напредък и е умерено подготвена за справяне с конкурентния натиск и пазарните сили в ЕС. Допълнителен напредък бе отчетен при разнообразяването на износа и повишаването на добавената стойност на производството в производствения отрасъл. Продължи засилването на търговските и инвестиционните взаимоотношения с ЕС. Икономиката все още страда от слабости в образователните програми, ниско ниво на иновациите и значителен недостиг на инвестиции, особено в публичната инфраструктура.

По отношение на способността си да **поеме задълженията, произтичащи от членството**, страната е умерено подготвена в повечето области, включително конкуренцията, транспорта и енергетиката. Тя демонстрира добра степен на подготвеност в сфери като дружественото право, митническият съюз, трансевропейските мрежи и науката и научните изследвания. Необходими са повсеместни допълнителни усилия, по-специално в няколко области, в които страната е на ранен етап от подготовката, като свободата на движение на работници. Също така е нужно да се наблегне повече на административния капацитет и ефективното прилагане. Страната продължи да подобрява привеждането си в съответствие с декларациите на ЕС и решенията на Съвета в областта на външната политика и политиката на сигурност.

Бившата югославска република Македония продължи да се справя с последиците от **миграционната и бежанска криза**. Страната е в процес на преговори с ЕС относно споразумението за статута във връзка с провеждането на действия на Европейската гранична и брегова охрана на нейната територия. Бившата югославска република Македония положи усилия за усъвършенстването на правната си рамка. Тече работата по изменението на Закона за чужденците. Страната продължи да изпълнява своята резолюция относно миграционната политика. Тя продължи да полага усилия за подобряване на системата за предоставяне на убежище и на управлението на миграцията. Все още е налице необходимост от системно регистриране на мигрантите и изготвяне на профили на нуждаещите се от защита и уязвимите лица, за да се гарантира, че техните потребности ще бъдат удовлетворени. В този контекст е необходимо бившата югославска република Македония да въведе механизъм за връщането на незаконни мигранти, който отговаря на достиженията на правото на ЕС, и постепенно да приведе визовата си политика в съответствие с тази на ЕС. Тя продължи да си сътрудничи със съседните страни и държавите членки, по-специално на техническо равнище, и положи значителни усилия, за да осигури подслон и хуманитарна помощ, най-вече с подкрепата на ЕС.

Албания

Що се отнася до **политическите критерии**, силната поляризация на политическата сцена се запази. Дейността на парламента беше засегната от продължителния бойкот на опозицията в началото на 2017 г., заради който закъсна и определянето на институциите за съдебна проверка. През май беше сключено споразумение между основната управляваща партия и опозицията, което даде възможност за възобновяване на парламентарната дейност и доведе до внасянето на промени в нормативната уредба за изборите. Това благоприятства безпроблемното организиране на парламентарните избори през юни, въпреки че част от препоръките на Бюрото за демократични институции и права на човека към Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа не бяха изпълнени. Известен напредък беше отбелязан при подобряването на функционирането на Националния съвет за гражданското общество. Необходимо е да

се положат допълнителни усилия за по-доброто приобщаване на организациите на гражданското общество в рамките на приобщаващ диалог по въпросите на политиката.

Албания е умерено подготвена по отношение на реформата в **публичната администрация**. Продължиха да се полагат усилия, в резултат на които известен напредък бе отбелязан в ефикасното и прозрачно предоставяне на публични услуги, обучението на държавни служители, установяването на по-прозрачни процедури за наемане на служители и общото укрепване на процедурите, основани на заслуги, в държавната служба. Консолидирането на тези резултати трябва да продължи, за да може публичната администрация да бъде по-ефективна, деполитизирана и професионална.

Съдебната система на Албания е постигнала известна степен на подготвеност. Всеобхватната и задълбочена съдебна реформа продължи и напредъкът е добър. Започна повторното оценяване на всички съдии и прокурори (проверка) и първите осезаеми резултати вече са налице. Повторното оценяване се подкрепя от всички партии, извършва се от независим орган и подлежи на международен надзор. Венецианската комисия потвърди неговата съвместимост с Европейската конвенция за правата на човека. Под егидата на Европейската комисия беше разположена мисия за международен надзор, която да наблюдава неговото протичане. Институциите, които помагат за повторното оценяване, завършиха първите си доклади относно оценките на професионализма, цялостните проверки и декларирането на имущество.

Албания поддържа известна степен на подготвеност по отношение на **борбата с корупцията**. Добър напредък беше отбелязан с приемането на изменения на Наказателно-процесуалния кодекс. В процес на създаване е група от специализирани органи за борба с корупцията, сред които и специална прокуратура. Окончателните присъди, свързани с младши държавни служители или държавни служители на средно равнище, се увеличиха в сравнение с предишния период на докладване. Присъди срещу високопоставени държавни служители се издават най-често в съдебната власт (съдии и прокурори). Като цяло обаче делът на окончателните присъди срещу високопоставени държавни служители продължава да бъде много нисък. Корупцията продължава да бъде широко разпространена в много области и все още е сериозен проблем.

Албания е постигнала известна степен на подготвеност по отношение на **борбата с организираната престъпност**. Като цяло през периода на докладване беше отбелязан известен напредък, особено в борбата с отглеждането на канабис. Необходимо е Албания да увеличи оперативните резултати в тази област, като засили конфискуването на имущество, принадлежащо на престъпни групи, и продължи унищожаването на всички съществуващи запаси от канабис. Измененията в Закона за борба с мафията и в Наказателно-процесуалния кодекс създадоха условия за по-ефикасни наказателни разследвания. Албания участваше успешно в международното полицейско сътрудничество, активизирайки контактите си най-вече с държавите от ЕС. На национално равнище ефективното сътрудничество между полицията и прокуратурата все още предстои да се подобри. Напредъкът в разбиването на организирани престъпни групи е малък. Броят на окончателните присъди по дела за организирана престъпност се запази много малък, отбелязано е само слабо увеличение. Необходимо е да се положат по-големи усилия в борбата с **изпирането на пари**, приходите от престъпна дейност и богатството с неизяснен произход.

Албания е ратифицирала повечето международни конвенции за **правата на човека**, а нормативната ѝ уредба е в съответствие с европейските стандарти. Прилагането и мониторингът на механизмите за защита на правата на човека трябва да бъдат

укрепени. Що се отнася до **свободата на изразяване**, Албания е постигнала известна степен на подготвеност/е умерено подготвена. Известен напредък беше отчетен в затвърждаването на независимостта на регулаторните органи и на обществения радио- и телевизионен оператор, но прозрачността на държавните реклами в медиите все още предстои да бъде повишена. Необходимо е да бъде отбелязан напредък в областта на правата на собственост, като действащото законодателство трябва да се актуализира, а координирането между институциите — да се засили. Институционалните механизми за защита на правата на детето и за борба с насилието, основано на пола, продължават да са слаби. Предприети бяха важни действия за подобряване на нормативната уредба за защита на малцинствата и зачитане на техните права, но е необходимо да се изготви вторично законодателство в тази област. Условиата, при които живеят ромите и гюптите, трябва да бъдат подобрили.

Албания продължи да участва активно в **регионалното сътрудничество** и да поддържа добри съседски отношения. Предприети бяха важни действия за решаването на двустранни въпроси с Гърция.

По отношение на **икономическите критерии** Албания отбеляза известен напредък и понастоящем е умерено подготвена за изграждането на функционираща пазарна икономика. Съотношението на държавния дълг към БВП и дефицитът по текущата сметка намаляха. Икономическият растеж се ускори и безработицата намалю, но въпреки това продължава да бъде висока. Необслужваните кредити в банковия отрасъл намаляха, но отпускането на банкови кредити на предприятията все още е слабо. Напредък бе отбелязан при реформите, които са от съществено значение за подобряване на бизнес средата, но са необходими допълнителни усилия, включително за намаляване на сивата икономика. Всеобхватната съдебна реформа напредна, но трябва да бъде извършена в своята цялост. В сила влезе новият Закон относно фалитите, с който се очаква да бъде въведен по-строг режим за обявяването на несъстоятелност. Въпреки това нормативната уредба във връзка с бизнеса се запази трюмава, а недостатъците по отношение на принципа на правовата държава продължиха да възпрепятстват развиването на стопанска дейност и инвестициите.

Албания е отбелязала известен напредък и има известна степен на подготвеност по отношение на капацитета за справяне с конкурентния натиск и пазарните сили в ЕС. По-конкретно напредък беше отчетен в енергийната и транспортната инфраструктура и цифровизацията, но все още са налице недостатъци, които пречат на конкурентоспособността и търговията на Албания. Качеството на образованието трябва да бъде повишено на всички равнища, не на последно място за да могат хората да придобият умения, които съответстват на потребностите на пазара на труда. Чуждестранната търговия продължава да бъде под потенциала си и да се характеризира със секторна концентрация. Капацитетът на страната за научни изследвания, развойна дейност и иновации се запазва слаб.

Албания продължи да привежда законодателството си в съответствие с изискванията на ЕС в редица сфери, подобрявайки **способността си за поемане на задълженията, произтичащи от членството**. В много области страната е умерено подготвена, например финансовия контрол, образованието и културата, или е постигнала известна степен на подготвеност, например в областта на обществените поръчки и статистиката. Необходимо е Албания да продължи да полага усилия във връзка с общата подготовка за приемането и прилагането на достиженията на правото на ЕС. Тя трябва да продължи работата си за развитието на транспортните и енергийните мрежи, включително с цел да се подобри свързаността в целия регион. Административният

капацитет и професионалните стандарти на органите, които ще отговарят за прилагането на достиженията на правото на ЕС, трябва да бъдат засилени, а независимостта на регулаторните органи — съхранена. Повишаването на прозрачността и отчетността продължава да бъде от съществено значение, по-специално осигуряването на ефективно, ефикасно и прозрачно функциониране на системата на обществените поръчки и управлението на публичните финанси. Албания продължи да привежда законодателството си в пълно съответствие с всички позиции и декларации по линия на общата външна политика и политика на сигурност на ЕС.

Броят на неоснователните молби за убежище, подадени от албански граждани в държавите — членки на ЕС, и асоциираните към Шенген държави, се запазва висок. Страната демонстрира своята ангажираност и прие редица мерки, в това число за укрепване на сътрудничеството със съответните държави — членки на ЕС. Резултатите от тези мерки са положителни. Албания трябва да продължи да предприема решителни действия, включително в рамките на механизма за мониторинг след либерализирането на визовия режим, за да се справи ефективно с това явление. Необходимо е страната да въведе механизъм за връщането на незаконни мигранти, който отговаря на достиженията на правото на ЕС, и постепенно да приведе визовата си политика в съответствие с тази на ЕС.

Босна и Херцеговина

Що се отнася до **политическите критерии**, все още е налице необходимостта от спешни изменения в нормативната уредба за изборите, за да може изборите през октомври 2018 г. да бъдат надлежно организирани и резултатите от тях да се приложат безпроблемно. В тази връзка е необходимо всички политически лидери да поемат своята отговорност и да намерят решение относно Камарата на народите на федерацията. Все още предстои да бъде изпълнено решението на Конституционния съд от 2010 г. относно зачитането на основните демократични права на гражданите на Мостар, за да могат те да гласуват на местни избори. Приемането на законодателство, произтичащо от програмата за реформи, включително законодателство за акцизите, беше отрицателно повлияно от напрежението между партиите в управляващата коалиция и спънките на опозиционните партии в парламентите на държавно равнище и на равнище федеративни единици, а това доведе до забавяне на реформите. Програмата за реформи беше ефективно изпълнявана, когато държавата и федеративните единици си сътрудничеа по координиран начин. Конституцията на Босна и Херцеговина продължава да бъде в нарушение на Европейската конвенция за правата на човека, що се отнася до решението по дело *Sejdić-Finci* и свързани с него дела.

Функционирането на Председателството на Босна и Херцеговина беше засегнато от различните позиции, изразени от отделните му членове по редица въпроси, които попадат в обхвата на правомощията му във връзка с външната политика. Министерският съвет прие допълнителни стратегии за цялата страна в области като околната среда и развитието на селските райони. Въпреки това, с изключение на няколко реформи и на прочутото приемане на законодателството за акцизите, изпълнението на редица реформи беше забавено заради неразбирателство между членовете на управляващата коалиция. Все още предстои да се приемат стратегии за цялата страна в области като енергетиката, заетостта и управлението на публичните финанси. От юни 2017 г. започна да функционира механизмът за координация по въпросите на ЕС, чрез който бяха подготвени отговорите на страната на въпросника за

становището на Комисията. Все още предстои да бъде приета национална програма за сближаването на законодателството на страната с достиженията на правото на ЕС.

Босна и Херцеговина е на ранен етап от реформата в **публичната администрация**, като през изминалата година не беше отчетен никакъв напредък. Стратегията за реформа на публичната администрация, засягаща цялата страна, е в процес на изработване и предстои да бъде приета. Заради продължилото фрагментиране на публичната служба на равнище федерация и кантон се увеличи рискът от политизиране. Босна и Херцеговина е постигнала известна степен на подготвеност във връзка със **съдебната система**. Известен напредък бе отбелязан в съдебната власт, но като цяло реформите се извършват бавно. Всяко преразглеждане на Наказателно-процесуалния кодекс следва да се извършва в съответствие с международните стандарти и да не излага на риск способността на институциите да се борят с тежката организирана престъпност, корупцията и други предизвикателства пред принципа на правовата държава. Налице е също така известна степен на подготвеност по отношение на **борбата с корупцията**. Въпреки това корупцията е широко разпространена и продължава да буди безпокойство. Босна и Херцеговина е постигнала известна степен на подготвеност в **борбата с организираната престъпност**. Известен напредък беше отбелязан с приемането на нова стратегия за борба с организираната престъпност и премахването ѝ, както и с изпълнението на плана за действие за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма. В резултат на това Босна и Херцеговина вече няма да подлежи на мониторинг от страна на Специалната група за финансови действия. Необходимо е обаче да бъдат положени значителни усилия в сферата на финансовите разследвания, както и за повишаване на капацитета за борба с тероризма и за засилване на сътрудничеството със съседните държави във връзка с управлението на границите.

Известен напредък беше отчетен по отношение на **правата на човека** и малцинствата. И все пак стратегическата, правната, институционалната и политическата рамка за зачитането на правата на човека се нуждаят от значително подобрене. Това засяга и **свободата на изразяване**: политическият натиск и сплашването на журналисти, изразяващи се във физически и словесни нападения, продължиха. Неефективното изпълнение на законодателството за предотвратяване на **насилието, основано на пола**, и за защита от такова насилие, по-специално домашното насилие, продължава да буди безпокойство. Необходимо е да се възприеме по-машабен и интегриран подход към **ромите**, за да се насърчи социалното им приобщаване.

Привеждането на Босна и Херцеговина в съответствие с общата външна политика и политика на сигурност на ЕС предстои да бъде подобreno.

Що се отнася до **икономическото развитие и конкурентоспособността**, страната отчете известен напредък, но все още е на ранен етап от изграждането на функционираща пазарна икономика. В бизнес средата бяха внесени известни подобрения, а финансовият сектор беше укрепен. Ключови теми, по които все още предстои да се работи, са слабото прилагане на принципа на правовата държава, все още незадоволителната бизнес среда, неефективната и разпокъсана публична администрация, големите дисбаланси на пазара на труда, свързани със слабата образователна система, недостатъчният институционален капацитет и неблагоприятната инвестиционна среда. Освен това делът на сивата икономика продължава да бъде значителен.

Босна и Херцеговина отбеляза известен напредък, но продължава да бъде на ранен етап от подготовката за установяването на капацитет за справяне с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза. Общото ниво на образованието и делът на разходите за научни

изследвания и развойна дейност се запазиха ниски. Качеството на физическия капитал страда от липсата на инвестиции. Транспортната и енергийната инфраструктура са недостатъчно развити. Структурното приспособяване напредва с бавно темпо, въпреки че е налице известно диверсифициране в структурата на регионалната търговия в страната.

Капацитетът за управление на **миграцията**, особено за работа с уязвимите групи, все още предстои да бъде засилен. Необходимо е Босна и Херцеговина да въведе механизъм за връщане на незаконни мигранти.

Косово

По отношение на **политическите критерии** Косово проведе предсрочни избори през юни 2017 г. Новият парламент и правителство встъпиха в длъжност през септември. Поне досега обаче новата управляваща коалиция отбелязва ограничен успех при осъществяването на свързаните с ЕС реформи и изграждането на консенсус по ключови стратегически въпроси за Косово. Продължаващото политическо разделение и поляризация повлияха отрицателно на работата на парламента и се отразиха на ефективността на правителството. Поведението на някои депутати, включително използването на сълзотворен газ, възпрепятства работата на парламента. Ратифицирането на споразумението за определяне на границите с Черна гора през март 2018 г. представлява важно постижение.

Проведените през ноември 2017 г. парламентарни и местни избори бяха като цяло конкурентни и добре организирани в по-голямата част от Косово. И все пак случаите на сплашване в множество общности на косовски сърби, насочени предимно към кандидати, които не принадлежат към партията Srpska Lista, предизвикаха безпокойство.

Положението в северната част на Косово представлява сериозно предизвикателство. Разследването на убийството на косовския сръбски политик Оливер Иванович през януари 2018 г. продължава.

Опитите на членове на косовския парламент да отменят Закона за специализираните съдебни състави и специализираната прокуратура през декември 2017 г. предизвикаха сериозно безпокойство. От съществено значение за Косово ще бъде да спазва изцяло международните си задължения по отношение на специализираните съдебни състави и специализираната прокуратура и да демонстрира безусловния си и недвусмислен ангажимент към тези институции.

Налице е известна степен на подготвеност в областта на **реформата на публичната администрация**. Известен напредък беше отбелязан по-специално при реструктурирането на агенциите и (полу)независимите органи. Продължаващото политизиране на публичната администрация все още буди безпокойство и се отразява отрицателно на ефикасността и професионалната независимост на публичната администрация.

Съдебната система на Косово е на ранен етап на установяване. Известен напредък беше постигнат при изпълнението на пакета от закони в тази област от 2015 г. Интегрирането на косовските сръбски съдии и прокурори и на техния помощен персонал в Косово в косовската съдебна система през 2017 г. беше голямо постижение. Съдебната власт продължава да бъде уязвима на неправомерно политическо влияние и

са необходими трайни усилия за изграждането на капацитет на правораздавателните институции. Правораздаването все още е бавно и неефикасно.

Косово е на ранен етап/е постигнало известна степен на подготвеност по отношение на **борбата с корупцията**. Косово отчете известен напредък в разследването и наказателното преследване, включително издаването на окончателни присъди, по дела за корупция по високите етажи и за организирана престъпност. Напредък бе отбелязан и при предварителното изземване на активи, но броят на окончателните изземвания се запазва нисък. Корупцията е широко разпространена и продължава да буди безпокойство. Нужни са съгласувани усилия за всеобхватното и стратегическо решаване на този проблем.

Борбата с организираната престъпност в Косово е на ранен етап от своето развитие. Известен напредък беше отчетен при делата за корупция по високите етажи и за организирана престъпност. Въпреки че се наблюдават повече предварителни изземвания на активи, броят на окончателните присъди, финансовите разследвания и окончателните изземвания на активи е все още нисък. Правоприлагащите органи срещат трудности при ефективната борба с организираната престъпност в северната част на Косово. Известен напредък беше постигнат в борбата с тероризма, включително чрез мерки за справяне с насилническият екстремизъм и радикализацията, както и за предотвратяване на участието на граждани на Косово в конфликти в чужбина. Необходимо е властите на Косово да действат по-ефективно в борбата с изпирането на пари, а съответното законодателство следва да бъде приведено в съответствие с достиженията на правото на ЕС и международните стандарти.

Нормативната уредба гарантира до голяма степен защитата на **правата на човека и основните права** в съответствие с европейските стандарти. Необходими са обаче допълнителни усилия по отношение на прилагането на тази уредба. Изпълнението на стратегиите и прилагането на законодателството в областта на правата на човека често биват възпрепятствани от недостатъчните финансови и други ресурси, особено на местно равнище, ограниченото приоритизиране на политическо ниво и липсата на координация. Нужно е да се направи повече за ефективното гарантиране на правата на лицата, принадлежащи към малцинствата, включително ромите, ашкалите и разселените лица, за осигуряването на равенството между половете на практика, за създаването на интегрирана система за закрила на детето и за опазването на културното наследство. Косово е постигнало известна степен на подготвеност в областта на **свободата на изразяване**, която е залегнала в конституцията. Косово се характеризира с плуралистична и оживена медийна среда. Нападенията и заплахите срещу журналисти обаче продължиха. Парламентът демонстрира ограничена ангажираност с намирането на решение за трайно финансиране на обществения радио- и телевизионен оператор, а това го прави податлив на политически натиск.

По отношение на **икономическите критерии** Косово отбеляза добър напредък и понастоящем е на ранен етап от изграждането на функционираща пазарна икономика. Бизнес средата се подобри и правителството възприе фискалното правило за бюджетния дефицит. Въпреки това обезщетенията за ветераните от войната продължават да представляват предизвикателство за публичните финанси. Сивата икономика продължава да бъде широко разпространена. Повишаването на участието на работната сила не доведе до увеличаване на заетостта и безработицата нарасна още повече. Безработицата засяга предимно жените, младите хора и неквалифицираните работници. Въпреки голямото нарастване на износа високият търговски дефицит отразява наличието на слаба производствена база.

Косово отбеляза известен напредък и е на ранен етап от подготовката за изграждането на капацитет за справяне с конкурентния натиск и пазарните сили в ЕС. Няма напредък в повишаването на качеството на образованието, нито в преодоляването на пропуските на пазара на труда, свързани с уменията. Косово отбеляза известен напредък в подобряването на пътната инфраструктура, но все още са налице огромни недостатъци в инфраструктурата на железопътния и енергийния сектор. Структурните промени в икономиката са бавни, тъй като тя продължава да разчита на търговията на дребно. Бавното изпълнение на Споразумението за стабилизиране и асоцииране пречи на интеграцията с ЕС.

Косово продължи да полага усилия за поддържането на добри и конструктивни **двустранни отношения** с другите държави, обхванати от процеса на разширяване. То е представено в повечето регионални организации, попадащи в приложното поле на договореностите относно регионалното представителство и сътрудничество, постигнати между Белград и Прищина през 2012 г.

По отношение на **нормализирането на отношенията със Сърбия** Косово се придържахме към ангажимента си за участие в диалога. Необходимо е обаче Косово да положи значителни усилия за изпълнение на действащите споразумения и да допринесе за създаването на обстоятелства, благоприятстващи цялостното нормализиране на отношенията със Сърбия, които трябва да бъдат дефинирани в правнообвързваща договореност.

Косово е на ранен етап от привеждането в съответствие с **европейските стандарти**. Привеждането в съответствие на законодателството продължи в някои области, но прилагането му е незадоволително. Известен напредък беше отбелязан при свободното движение на стоки и услуги, обществените поръчки, конкуренцията и подобряването на бизнес средата. В областта на данъчното облагане и митниците известен напредък беше постигнат в събирането на приходи и опростяването на административните процедури, но Косово следва да засили борбата със сивата икономика и данъчните измами. Енергийният отрасъл продължава да бъде изправен пред сериозни предизвикателства. Няма напредък по въпросите, свързани с околната среда. Като цяло е необходимо Косово да подобри административния си капацитет и координацията във всички отрасли, за да осигури ефективното прилагане на достиженията на правото на ЕС.

Властите отбелязаха напредък в управлението на законната и незаконната **миграция**. Тези усилия трябва да продължат и да бъдат засилени. Необходимо е Косово да въведе механизъм за връщане на незаконни мигранти.

Приложение 2 — Важни статистически данни

СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ (към
15.2.2018 г.)

Демография	Бележка	Черна гора		бивша югославска република Македония		Албания		Сърбия		Турция		Босна и Херцеговина		Косово*		ЕС-28	
		2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.
Общ брой на населението (в хиляди)		622,1	622,2	2 069,2	2 071,3	2 892,3e	2 886,0	7 114,4	7 076,4	77 696	78 741	3 825,3	3 516,0p	1 804,9	1 771,6	508 504p	510 279bp
Дял на лицата на възраст 15—64 години от общото население (в %)		67,8	67,6	70,5	70,3	69,1e	69,5	67,1	66,6	67,8	67,8	:	:	:	65,6p	65,5ep	65,3bep
Коефициент на естествен прираст на населението (на 1 000 жители)		1,7	1,8	1,3	1,2	3,6e	:	-5,4	-5,1	11,8	11,2	:	-1,8p	9,2p	:	-0,2ep	0,0bep
Очаквана продължителност на живота при раждане, мъже (в години)		74,4	:	73,5	:	76,2e	:	72,8	:	75,4	:	:	:	:	:	77,9ep	:
Очаквана продължителност на живота при раждане, жени (в години)		78,6	:	77,4	:	79,7e	:	77,9	:	81,0	:	:	:	:	:	83,3ep	:

Пазар на труда	Бележка	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.
Коефициент на икономическа активност на лицата на възраст 20—64 години: дял на икономически активното население на възраст 20—64 години (в %)	1)	68,5	69,1	70,2	69,6	71,3e	73,3e	68,1	70,0	59,9	60,9	59,2	58,8	42,8	44,0	77,1	77,5
Коефициент на икономическа активност при мъжете на възраст 20—64 години: дял на икономически активните мъже на възраст 20—64 години (в %)	1)	74,9	76,7	83,8	83,8	81,8e	82,5e	76,7	78,0	82,7	83,3	71,9	72,0	65,1	66,8	83,4	83,7

Коефициент на икономическа активност при жените на възраст 20—64 години: дял на икономически активните жени на възраст 20—64 години (в %)	1)	62,1	61,6	56,2	54,9	61,1e	64,2e	59,5	62,0	37,3	38,5	46,3	45,3	20,4	20,9	70,8	71,4
Коефициент на заетост, лица на възраст 20—64 г. (% от населението)																	
Общо		56,7	57,1	51,9	53,3	59,3e	62,1e	56,0	59,1	53,9	54,3	43,2	44,2	29,1	32,3	70,0	71,0
Мъже		61,9	51,3	61,5	63,7	68,1e	69,4e	63,7	66,3	75,3	75,5	53,9	56,4	44,9	49,9	75,8	76,8
Жени		51,5	63,0	42,1	42,5	50,7e	55,0e	48,3	51,9	32,6	33,2	32,4	32,0	13,2	14,6	64,2	65,3
Лица на възраст 15—24 години, неангажирани с трудова дейност, образование или обучение, % от населението в тази възрастова група		19,1	18,4	:	:	29,6	26,9e	19,9	17,7	24,0	24,0	27,7	26,4	31,4	30,1	12,0	11,6
Лица на възраст 15—29 години, неангажирани с трудова дейност, образование или обучение, % от населението в тази възрастова група		23,4	22,3	:	:	32,8	30,0e	24,5	22,3	28,0	27,8	32,8	31,4	39,2	37,3	14,8	14,2
Заетост по основни сектори																	
Селско стопанство, горско стопанство и рибарство (в %)		7,7	7,7	17,9	16,6	41,3e	40,2e	19,4	18,6	20,6	19,5	17,9	18,0	2,3	4,2	4,5	4,3
Промисленост (в %)		10,8	9,8	23,4	23,1	11,6e	12,8e	19,9	20,2	20,0	19,5	22,0	22,7	18,7	18,0	17,3	17,3
Строителство (в %)		6,6	7,7	7,1	7,2	6,9e	6,5e	4,5	4,3	7,2	7,3	7,5	8,6	9,5	11,5	6,8	6,7
Услуги (в %)		74,8	74,8	51,6	53,1	40,2	40,5	56,1	57,0	52,2	53,7	52,6	50,8	69,5	66,3	71,4	71,6
Лица, назначени в публичния сектор, като дял от общата заетост, лица на възраст 20—64 години (в %)	2)	32,4	31,2	:	:	16,7e	15,6e	29,7	28,3	13,5	13,8	31,2	29,0	32,6	30,8	:	:
Лица, назначени в публичния сектор, като дял от общата заетост, лица на възраст 20—64 години (в %)	2)	46,6	47,0	:	:	83,3e	84,4e	70,3	71,7	86,5	86,2	63,2	65,9	67,4	69,2	:	:
Безработица (% от работната сила)																	

Общо	1)	17,5	17,8	26,1	23,7	17,1e	15,2e	17,8	15,4	10,3	10,9	27,9	25,5	32,9	27,5	9,4	8,6
Мъже	1)	17,7	18,3	26,7	24,4	17,1e	15,9e	16,9	14,8	9,3	9,6	25,9	22,6	31,8	26,2	9,3	8,4
Жени	1)	17,3	17,1	25,1	22,7	17,1e	14,4e	18,8	16,2	12,6	13,6	30,9	30,2	36,6	31,7	9,5	8,8
Младежи на възраст 15—24 години	1)	37,6	35,9	47,3	48,2	39,8e	36,5e	43,2	34,9	18,4	19,5	62,3	54,3	57,7	52,4	20,3	18,7
Дългосрочно (> 12 месеца)	1)	13,6	13,4	21,3	19,2	11,3e	10,1e	11,4	10,0	2,2	2,2	22,8	21,7	23,8	18,0	4,5	4,0
Номинален размер на средното месечно възнаграждение или заплата (в евро)	3)	480	499	356	363	386	397	506	516	604	:	424	429	:	:	:	:

Образование	Бележка	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.
Лица, напускащи преждевременно системата на образование и обучение: процент от населението на възраст 18—24 години, което е завършило най-много долен курс на средното образование и не участва в по-нататъшно образование или обучение (в %)		5,7	5,5	11,3p	9,9	21,3e	19,6e	7,4	7,0	36,7	34,3	5,2	4,9	14,5	12,7	11,0	10,7
Публични разходи за образование спрямо БВП (в %)		:	:	:	:	3,1p	3,1p	4,0	3,9	4,3	4,6	:	:	4,5	4,7p	:	:
Процент от населението на възраст 20—24 години, което е завършило най-много долен курс на средното образование, общо		6,6	6,8	:	:	:	:	8,6	7,8	46,5	43,9	6,2u	5,8u	:	14,6	17,2	16,8
Процент от населението на възраст 20—24 години, което е завършило най-много долен курс на средното образование, мъже		6,9	5,8	:	:	:	:	9,3	8,6	46,2	44,2	5,6u	5,5u	:	12,5	19,4	19,1

Процент от населението на възраст 20—24 години, което е завършило най-много долен курс на средното образование, жени		6,3	7,9	:	:	:	:	7,9	7,0	46,8	43,7	6,9u	6,3u	:	17,0	14,9	14,4
Процент от населението на възраст 20—24 години, което е завършило горен курс на средното образование или образование след средно образование, което не е висше, общо		80,6	82,2	:	:	:	:	83,2	84,9	34,9	35,7	86,3	86,6	:	70,5	65,2	65,3
Процент от населението на възраст 20—24 години, което е завършило горен курс на средното образование или образование след средно образование, което не е висше, мъже		85,3	86,9	:	:	:	:	84,5	86,3	37,8	38,3	88,6	89,0	:	74,5	65,9	66,1
Процент от населението на възраст 20—24 години, което е завършило горен курс на средното образование или образование след средно образование, което не е висше, жени		75,7	77,2	:	:	:	:	81,7	83,3	32,2	33,3	83,5	83,7	:	66,0	64,5	64,5
Процент от населението на възраст 30—34 години с висше образование, общо		31,0	33,9	28,6	29,1	22,1e	20,9e	28,9	29,9	23,5	26,5	17,2	23,1	17,2	19,1	38,6	39,0
Процент от населението на възраст 30—34 години с висше образование, мъже		29,9	31,8	23,1	24,5	19,6e	18,0e	24,2	24,7	25,0	28,3	13,4u	16,6u	19,5	18,9	33,9	34,3
Процент от населението на възраст 30—34 години с висше образование, жени		32,2	35,9	34,5	33,8	24,7e	23,9e	33,7	35,3	22,1	24,6	21,3	29,4	14,7	19,4	43,3	43,8

Национални сметки	Бележка	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.
Брутен вътрешен продукт																	

По текущи цени (в милиарди евро)		3,7	4,0	9,1	9,7p	10,2p	10,7p	33,5	34,6	773,0	780,2	14,6	15,3	5,8	6,0p	14 797,4	14 907,9
На глава от населението (в евро)		5 827	6 355	4 382	4 691	3 547	3 728	4 720	4 904	9 949	9 909	4 312	4 494	3 278	3 304	29 033	29 148
По стандарти на покупателна способност (СПС) на глава от населението		12 200	13 000	10 500	10 900	8 500	8 500	10 500	10 700	18 900	18 800	9 100	9 300	:	:	29 000	29 100
По стандарти на покупателна способност (СПС) на глава от населението спрямо средната стойност за ЕС (ЕС-28 = 100)		42	45	36	37	29	29	36	37	65	64	31	32	:	:	-	-
Реално (като обем) годишно изменение спрямо предходната година (в %)		3,4	2,9	3,9	2,9p	2,2p	3,4p	0,8	2,8	6,1	3,2	3,1	3,3	4,1	3,4p	2,3	2,0
Брутна добавена стойност по основни сектори																	
Селско стопанство, горско стопанство и рибарство (в %)		9,7	9,0	11,1	10,5p	22,9p	22,9p	8,2	7,9	7,8	7,0	7,3	:	12,6	13,4p	1,5	1,5
Промисленост (в %)		12,8	12,3	19,3	19,9p	13,9p	13,2p	25,9	25,9	22,4	22,3	21,9	:	20,8	21,1p	19,4	19,4
Строителство (в %)		4,5	6,8	8,1	8,6p	10,2p	10,5p	5,5	5,4	9,3	9,7	4,6	:	8,4	8,2p	5,3	5,3
Услуги (в %)		73,0	71,9	61,5	61,0p	53,0p	53,4p	60,4	60,8	60,5	61,0	66,2	:	58,2	57,3p	73,8	73,8

Платежен баланс	Бележка	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.
Нетни (входящи — изходящи) преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ) (в милиони евро)		619,3	371,6	202,8	316,9	818,4	936,5	1 803,8	1 899,2	:	:	248,9	240,5	271,8	177,2	-129 867	-116 465
Нетни (входящи — изходящи) преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ) (в % от БВП)		16,9	9,4	2,2	3,3p	8,0p	8,7p	5,4	5,5	:	:	1,7	1,6	4,7	3,0p	-0,9	-0,8
Нетни (входящи — изходящи) преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ) спрямо ЕС-28 (в милиони евро)		403,0	-32,5	-20,7	199,1	:	:	1 480,4	1 304,4	:	:	160,5	190,9	11,2	15,6	-	-

Нетни (входящи — изходящи) преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ) спрямо ЕС-28 (в % от БВП)		11,0	-0,8	-0,2	2,0p	:	:	4,4	3,8	:	:	1,1	1,2	0,2	0,3p	-	-
Парични преводи като % от БВП		1,2	1,0	2,3	2,0p	5,9p	5,7p	8,5	7,8	:	:	8,3	8,2	11,5	11,5p	0,1	0,1

Външна търговия със стоки	Бележка	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.
Международна търговия със стоки																	
Дял на износа към държавите от ЕС-28 като стойност от общия износ (в %)		35,6	37,4	77,0	79,9	75,4	77,9	67,0	67,6	44,5	47,9	71,6	71,3	32,6	22,6	-	-
Дял на вноса от държавите от ЕС-28 като стойност от общия внос (в %)		41,3	48,2	62,0	62,0	61,8	63,1	57,3	58,7	38,0	39,0	60,8	61,9	42,2	43,1	-	-
Търговски баланс (в милиони евро)		-1 524	-1 736	-1 714	-1 777	-2 154	-2 399	-2 978	-2 483	-56 981	-50 676	-3 510	-3 448	-2 309	-2 480	59 553	32 002
Международна търговия със стоки и услуги спрямо БВП																	
Внос (в % от БВП)		60,6	62,9	65,0	64,7p	44,7p	:	56,4	57,5	26,0	24,9	53,2	52,3	49,5	51,3p	40,3	40,5
Износ (в % от БВП)		42,1	40,5	48,7	50,0p	27,4p	:	46,7	50,0	23,3	22,0	34,6	35,4	19,3	22,5p	43,8	44,0

Публично финансиране	Бележка	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.
Държавна финансова статистика спрямо БВП																	
** Общ бюджетен излишък (+)/дефицит(-) (в %)		-7,4	-2,8	-3,5	-2,7	-4,1	-1,8	-3,7	-1,3	1,3	:	0,7	1,2	:	:	-2,4	-1,7
** Общ държавен дълг (в %)		66,2	64,4	38,1	39,6	69,1	68,7	76,0	73,0	27,5	:	41,9	40,5	12,8	:	84,5	83,2

Финансови показатели	Бележка	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.
Годишно изменение на потребителските цени (в %)	4)	1,4	0,1	-0,3	-0,2	2,0	2,5	1,5	1,3	7,7	7,7	-1,0	-1,1	-0,5	0,3	0,0	0,3
Общ външен дълг спрямо БВП (в %)		:	:	69,3	74,2p	74,7p	73,5p	78,3	76,5	47,1	:	72,2	71,0	33,3	33,7p	:	:

Лихвен процент по задълженията (за една година), на годишна основа (в %)	5)	:	:	:	:	74,7	73,5	:	:	53,0	:	:	:	:	:	:	:
Лихвен процент по депозитите (за една година), на годишна основа (в %)	6)	8,53	7,45	3,75	4,25	7,77	5,89	6,50	5,50	10,79	:	5,74	4,97	8,32	7,47	:	:
Стойност на резервните активи (включително злато) (в милиони евро)	7)	1,23	0,93	0,25	0,25	1,35	0,80	2,50	2,50	7,27	:	0,09	0,09	0,90	1,01	:	:
Международни резерви — еквивалент в месеци на внос		673,7	803,0	2 261,8	2 613,4	2 880,0	2 945,0	10 378,0	10204,6	99 619,6	:	4 414,6	4 887,4	706,4	605,1	:	:

Бизнес	Бележка	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.
Индекс на промишленото производство (2010 г. = 100)	8)	88,3	84,4	118,0	122,0	161,7	130,5	107,1	112,1	124,1	126,3	107,4	112,0	:	:	103,9	105,6

Инфраструктура	Бележка	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.
Гъстота на железопътната мрежа (линии в експлоатация на хиляда км ²)		18,1	18,1	28,1	27,4	13,8	12,2	48,6	48,6	13,2	:	20,1	21,9	30,9	30,9	:	:
Дължина на магистрали (в километри)		0	0	259	259	:	:	693	741	2 282	2 542	128	:	80	98	:	:

Енергетика	Бележка	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.
Нетен внос на енергия спрямо БВП		4,2	3,4	6,4	5,1p	0,8p	1,3p	4,8	3,6	1,2	1,0	5,3	4,3	5,4	4,1p	1,6	1,3

: = не е налично

b = прекъсване в динамичните редове

e = приблизителна стойност

p = временни данни

u = ниска надеждност

- = не се прилага

* = Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244 на Съвета за сигурност на ООН и становището на

Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.

** = Данните за държавния дефицит и държавния дълг на държавите, обхванати от процеса на разширяване, се публикуват „във вида, в който са“ и без никакви гаранции по отношение на тяхното качество и на спазването на правилата на Европейската система от сметки (ЕСС).

Бележки под линия:

- 1) Турция: безработица въз основа на 4-седмичен критерий + прилагане на методи за търсене само на активни работни места.
- 2) Босна и Херцеговина: сборът от дяловете не е 100 %, тъй като други видове собственост са изключени. Черна гора: изключват се НПО; данните показват броя на служителите (в частния и публичния сектор) като дял от общия брой на заетите лица.
- 3) Албания: публичен сектор. Босна и Херцеговина: нетни приходи. Сърбия: възнаграждения и заплати, изплащани на лица, наети от юридически лица и некорпоративни дружества.
- 4) Хармонизиран индекс на потребителските цени, с изключение на бившата югославска република Македония, Босна и Херцеговина и данните за Албания за 2015 г. Албания: промени между декември на едната година и декември на предходната година.
- 5) Външен дълг на Албания (включително ПЧИ).
- 6) Албания: среднопретеглен процент, приложен към новите заеми за 12 месеца през съответния месец, за 12-месечен падеж. Босна и Херцеговина: краткосрочни лихвени проценти по задълженията в национална валута към нефинансови предприятия (среднопретеглена стойност). Черна гора: среднопретеглен действителен лихвен процент, неизплатени суми, годишно. Бивша югославска република Македония: в края на годината (31 декември).
- 7) Албания: лихвеният процент по депозитите представлява среднопретеглената ставка за наскоро приетите депозити през съответния месец, за 12-месечен падеж. Босна и Херцеговина: лихвени проценти по безсрочни депозити в национална валута на домакинствата (среднопретеглена стойност). Черна гора: среднопретеглен действителен лихвен процент, неизплатени суми, годишно. Бивша югославска република Македония: в края на годината (31 декември). Турция: овърнайт депозитно улеснение.
- 8) Черна гора и Сърбия: по-скоро брутни редове, отколкото календарно коригирани.